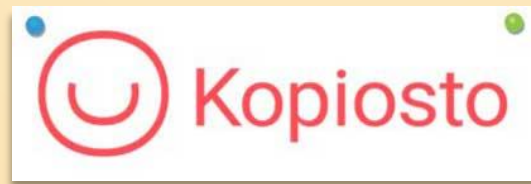

Projektityön tekeminen

Mitä on hyvä muistaa tekijänoikeuksista

Kuvien ja muiden teosten käyttö

- Toisten tekemän työn kopioimiseen ja liittämiseen omaan työhön tarvitsset yleensä tekijän lupa.
 - Kuvat, musiikki, video, lehtiartikkelit, kirjat ja kartat ovat tekijänoikeuden suojaamia.

Mitä saan käyttää ilman lupaa?

1. Tietoa, ideoita, teorioita ja juonta saat käyttää vapaasti.
 - Kunhan kirjoitat tekstin omin sanoin.
 - Muista lähdekritiikki ja lähdemerkinnät.
2. Lainausten eli sitaattien käyttö
 - Suoria tekstilainauksia saa tehdä.
 - Muista merkitä aina tekijä ja lähde.

Mitä saan käyttää ilman lupaa?

3. Tekijänoikeudesta vapaat teokset

- Suoja-aika ei ole enää voimassa eli tekijän kuolinvuodesta on kulunut 70 vuotta.
- Lait, asetukset, viranomaisten päätökset ja lausumat eivät saa tekijänoikeussuojaa.

4. Linkkien tekeminen

- Suoria linkkejä saa tehdä verkkosivulle.
- Varmistu, että linkität lailliseen sisältöön.

Käyttö sallittu luvalla

1. Kopioston kopiointiluvalla saat kopioida kuvia ja tekstiotteita koulutöihin.
2. Musiikin käyttöön voit saada Teostosta ja Gramexista (tekijänoikeusjärjestöjä) luvan.
3. Voit käyttää CC eli Creative Commons –lisenssillä jaettuja kuvia tai muita teoksia.
4. Voit pyytää luvan suoraan tekijältä.

Kuvien käyttö

Saat käyttää kuvia

- netistä ja kirjoista koulutöihin Kopioston kopiointiluvalla.
- joiden suoja-aika ei ole enää voimassa.
- jotka on jaettu CC-lisenssillä.
- jotka olet itse ottanut.
 - Muista pyytää kuvassa olevilta henkilöiltä lupa.
- joiden käyttöön olet saanut tekijältä luvan.

Muista aina merkitä kuvan tekijän tai valokuvaajan nimi.

Kuvaaminen

- Julkisella paikalla saat kuvata.
 - Julkisia paikkoja on esimerkiksi kadut, puistot, museot ja kirjastot.
 - Julkisella paikalla saat kuvata myös ihmisiä.
 - Julkisellakin paikalla paikan omistaja, esim. museo, voi kieltää kuvaamisen.
- Kuvan kohde voi myös kieltää itsensä kuvaamisen.
- Yksityisessä tilassa, esim. jonkun kodissa, tarvitset luvan kuvaamiseen.
- Huomaathan, että kuvaaminen on eri asia kuin kuvan julkaiseminen!

Taustamusiikin liittäminen

- Tarkista videoeditointiohjelman (esim. iMovie tai Final Cut) musiikki- ja äänitehoste-arkistot ja niiden käyttöehdot.
- Netistä löytyy vapaata musiikkia, jota saat käyttää.
 - Esim. CCMixer ja Freesound.org
 - Muista tarkistaa huolella käyttöehdot.
- Itse tekemäänsi musiikkia saat käyttää.
- Musiikin käyttöluvista saat lisätietoa Teostosta ja Gramexista.

Tekstiotteiden ja lainausten käyttäminen

- Lehtiartikkelin, taulukon tai tekstikatkelmien liittäminen osaksi omaa työtä
 - Kopioston kopiointiluvalla saat kopioida otteita kirjoista, lehdistä, netistä jne.
 - Tietoa saat aina käyttää.
 - Muista kirjoittaa tieto omin sanoin.
 - Voit myös ottaa suoria tekstilainauksia eli sitaatteja.
 - Sitaatti tulee aina havainnollistaa omaa tekstiä ja erottua siitä.
- Muista merkitä aina tekijä ja lähde.
- Varmista lähteen luotettavuus.

Kopioston kopiointiluvalla

- Oppilas ja opettaja saa
 - Kopioida tai skannata kuvia ja tekstiä kirjoista, lehdistä ja muista julkaisuista
 - Samasta julkaisusta 20 %, kuitenkin enintään 20 sivua
 - Kokonaisen lehtiartikkelin, esitteen, mainoksen tai muun pienpainatteen. Samasta lehdestä saa kopioida korkeintaan 20 artikkelia.
 - Samasta nuottijulkaisusta enintään 10 sivua, ei kuitenkaan enempää kuin puolet julkaisusta
 - Kopioida tai tulostaa kuvia tai tekstiä netistä
 - 20 kuvaa tai sivua samalta verkkosivustolta
- Muista merkitä aina lähde.

CC-lisenssit

BY = Teoksen tekijä on ilmoitettava.

ND = Teosta ei saa muuttaa.

NC = Teosta ei saa käyttää kaupallisiin tarkoituksiin.

SA = Teoksesta tehty muunnos tulee jakaa verkossa samoilla CC-lisenssiehdoilla kuin alkuperäinen teos.

- Ennen kuin käytät CC-lisenssoitua materiaalia selvitä, millä ehdoilla tekijä on sallinut materiaalin käytön.
- Tekijän nimi ja käyttämäsi materiaalin CC-lisenssimerkki on aina merkittävä sekä tehtävä linkki alkuperäiseen teokseen, jos mahdollista.

Lähteen merkitseminen

- Kun käytät toisen tekemää materiaalia tai siteeraat toisen tekemää teosta, tulee tekijän nimi ja lähde merkitä hyvän tavan mukaisesti.

Lähdemerkintämalleja

- Kuva (kopioitu kirjasta, lehdestä tms.)
 - Valokuvaajan tai tekijän nimi.
- Kuva internetistä
 - Tekijän nimi. Kuvan nimi. Verkko-osoite. Päivämäärä, jolloin kuva on kopioitu.
- Tieto internetistä
 - Tekijä. Otsikko. Verkko-osoite. Päivämäärä, jolloin sivu on luettu.
- Tiedot kirjasta
 - Tekijä(t). Kirjan nimi. Julkaisuvuosi. Kustantaja.
- Haastattelu
 - Haastattelun henkilön nimi. Ammatti. Yritys. Haastattelupäivä.

